

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Mw. ir. C.E.G. van Gennip
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Datum
1 juni 2023
Telefoon
0648362184
Bijlage(n)
Quickscan
stelselherziening
financiering kinderopvang

Onderwerp
Nieuw financieringsstelsel kinderopvang

Geachte mevrouw van Gennip,

U werkt in hoog tempo aan het nieuwe financieringsstelsel voor kinderopvang en besteedt daarbij terecht aandacht aan een systeem dat voor ouders eenvoudig en begrijpelijk moet zijn en een stimulans is om arbeid en zorg te combineren. Wij juichen het toe dat het uitgangspunt is dat er geen terugvorderingen van kinderopvangtoeslag meer zullen zijn. Tegelijk is het wel zorgelijk dat er weinig aandacht is voor de verwachte nadelen van het nieuwe stelsel. Daarbij doelen wij met name op de negatieve effecten voor de kansen van de kinderen die juist een extra steuntje in de rug nodig hebben en op de betaalbaarheid van kinderopvang voor ouders met een laag inkomen.

Sterke pedagogische basis vraagt om algemeen toegankelijke kinderopvang

De VNG werkt samen met onderwijspartijen en de Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) aan het versterken van de pedagogische basis¹. Een sterke pedagogische basis is voorwaardelijk voor een goede start en een goede toekomst van iedere jeugdige. Hoe sterker die basis, hoe beter vragen en problemen die bij opgroeien horen, in het gewone leven kunnen worden opgepakt. Toegankelijke kinderopvang is een belangrijke bouwsteen van een sterke pedagogische basis. Kinderopvang zou uiteindelijk een voor alle kinderen toegankelijke (basis)voorziening moeten zijn, zodat zij samen kunnen spelen en ontwikkelen en we kansengelijkheid bevorderen.

Risico op afname toegankelijkheid en kansengelijkheid

In de huidige voorstellen is de nieuwe financieringswijze gericht op 96% vergoeding van de maximum uurprijs, alleen voor werkende ouders. Er is een fors risico dat ouders met een laag

¹ Zie notitie 'Een sterke basis door een krachtige samenwerking' van VNG, PO-Raad, VO-raad, MBO Raad en BMK <https://vng.nl/nieuws/naar-een-sterke-pedagogische-basis-voor-kinderen-en-jongeren>

inkomen in het nieuwe stelsel veel lastiger gebruik kunnen maken van de kinderopvang². Dit komt door het stijgen van de tarieven van de kinderopvangorganisaties, naar prijzen die hoger zijn dan de maximale uurprijs die door het rijk wordt vergoed. De eigen bijdrage stijgt daardoor en wordt voor ouders met een laag inkomen onbetaalbaar. Kinderopvang wordt dan voor hen onbereikbaar.

Wij zien dat de huidige plannen de kansengelijkheid onbedoeld dreigen te vergroten. Er zijn op dit moment al te veel kinderen tussen 0 en 4 jaar die niet deelnemen aan een voorschoolse voorziening. Zij beginnen straks met een achterstand op de basisschool. Veelal zijn dit kinderen uit kwetsbare gezinnen, waarvan de ouders niet werken of weinig verdienen. Dit zijn bij uitstek kinderen die het meeste profijt kunnen hebben van extra onderwijstijd, spelen en leren met andere kinderen. Door oplopend personeelstekort, de stijgende vraag naar kinderopvang en stijgende prijzen komen juist deze kinderen in de verdringing en wordt het veel moeilijker te voorzien in een goed aanbod voor Voorschoolse Educatie.

In de bijgevoegde quickscan signaleren gemeenten deze problemen. De belangrijkste conclusie uit de quickscan is dat gemeenten flinke risico's zien voor de toegankelijkheid en de kwaliteit van de kinderopvang en vrezen dat de voorstellen leiden tot een afname van de kansengelijkheid voor kinderen én ouders. Zij zien de kans op segregatie toenemen. De verschillende effecten versterken elkaar ook nog eens, waardoor de kinderen en ouders met lagere inkomens en die gebruik maken van gemeentelijke regelingen het meest worden getroffen.

Prijsplafond

Met een nieuwe wijze van financieren kunnen we een stap zetten in de richting van gratis kinderopvang voor alle kinderen. Zolang ouders een eigen bijdrage moeten betalen, is het noodzakelijk dat het voor alle ouders betaalbaar is. Daarom moet het voor de kinderopvangorganisaties onmogelijk worden om een eigen bijdrage aan de ouders te vragen die hoger ligt dan de 4% van de maximum uurprijs zoals die door het rijk wordt vergoed. Een dergelijk prijsplafond wordt ook in de quickscan door deelnemende gemeenten bepleit om grote prijsstijgingen te voorkomen. Een prijsplafond kan verdringing van de ouders met een laag inkomen beperken. Het draagt er zo aan bij dat juist die kinderen die het meeste baat hebben bij extra ontwikkeltijd een plek kunnen krijgen in de kinderopvang.

Voor die gezinnen waarvoor de eigen bijdrage een drempel blijft om gebruik te maken van kinderopvang, zoals werkende minima en inburgeraars, moet het voor derden (waaronder gemeenten) mogelijk zijn om deze te compenseren.

Laten vervallen arbeidseis

Gemeenten hebben een belangrijke rol als het gaat om mensen aan het werk te helpen. In veel gevallen is de kinderopvang daarbij cruciaal, bijvoorbeeld bij inburgering of om een participatietraject te kunnen volgen. Het is van belang dat het nieuwe financieringsstelsel zo wordt ingericht dat juist voor deze ouders kinderopvang toegankelijk en betaalbaar is. De VNG pleit er dan ook voor om de arbeidseis te laten vervallen, zodat alle ouders op de arbeidsmarkt en maatschappelijk kunnen participeren. Het maakt bovendien aparte regelingen overbodig, zoals kinderopvang op basis van Sociaal Medische Indicatie (SMI).

Dit jaar is de koppeling tussen het aantal gewerkte uren en het aantal uren recht op kinderopvangtoeslag losgelaten. Hierdoor is het voldoende is om één uur per maand te werken om

² zie o.a. de reflectie van het SCP op de herziening Kinderopvangbeleid; <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2022/10/07/reflectie-scp-op-herziening-kinderopvangbeleid-breuk-met-eerder-beleid-zorgelijk-met-oog-op-kansenongelijkheid>

recht te hebben op een vergoeding. Het laten vervallen van de arbeidseis heeft als bijkomend voordeel dat er geen uitgebreid controlesysteem ingericht hoeft te worden om deze eis te controleren. Dit bespaart controle- en uitvoeringskosten en maakt het voor alle betrokken partijen eenvoudiger, niet in de laatste plaats voor ouders met een onregelmatige en onzekere arbeidssituatie. Het nieuwe stelsel is minder complex, maar blijft (te) ingewikkeld voor de meest kwetsbare ouders. Zij zullen vaker in situaties komen waar aanvullende informatie wordt gevraagd of getoetst.

De grote, structurele extra uitgaven aan de kinderopvang bieden kansen om de ontwikkeling van alle kinderen te stimuleren en de participatie van ouders te vergroten. Het is daarbij wel noodzakelijk dat we direct de juiste keuzes maken bij de vormgeving van het nieuwe financieringsstelsel. Verkeerde keuzes kunnen juist een tegengesteld effect hebben en nadelig uitpakken voor de meest kwetsbare ouders en de kinderen die het hardst ondersteuning nodig hebben. De VNG werkt er graag aan mee om het geheel zo in te richten dat we een toegankelijke basisvoorziening een stap dichterbij brengen en we worden graag actief betrokken bij het vervolgproces.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'L' followed by a long horizontal line.

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur